

QVARTA PROVINCIA, XANTUNG.

Varta ex Borealibus est Provincia Xantung, quam haud immerito ingentis magnitudinis insulam dixeris: ad Boream enim, ortum, atque Austrum aluitur mari, ab occasu ubique irrigatur fluminibus, adeoque circum undique navium patiens est: termini illius sunt, ad Boream Peking Provincia, & Çang maris Sinus, ad ortum clauditur mari, mediam Ci fluvius secat: ab Austro Nanking Provincia & mare est: à Nanking autem per fluvium Croceum separatur: reliqua includunt fluvius Jun, cujus alveus arte excavatus, & Guei, qui naturalis est. Ager totius Provinciae fertilis est ob copiosa flumina, lacus & rivos, rerumque necessariorum feracissimus, non frumenti solum aut orizæ, sed & milii, farris atque hordei, fabarum, phaseolorum, frugum, ac fructuum, siccitas sola & locustarum plaga, cum raro pluat, sæpe nocet, diffusos tamen adeo uberesque campos complectitur, ut anno uno fertili eam facile messem dicatur colligere, quæ ad decem annos sufficiat, imo qua & aliis succurrere possit Provinciis.

Altilium. Gallinæ & ova vilissimo hic emuntur pretio, nec capones pinguiore multo pluris constant, quodque alibi non ita usitatum, faciliore minorique majores ac pinguiore emuntur, quam minores ac admodum pulli; vilis etiam hic veneunt, quam usquam alibi Phasiani, perdices, ac coturnices, uti & lepores, nusquam enim alibi, uti hic, venationi ita dediti sunt Sinæ; lupos etiam habet multum regioni hominibusque infestos; piscium in lacubus, fluminibus ac mari tanta vis, ut teruncio nostrate facile decem piscium isthic comparare possis libras. Rarum est, & omnino nimium quantum beneficæ in eam gentem naturæ argumentum, filum sericum ibidem in arboribus, ac campis sponte sua nasci, quod non à domesticis bombycibus, sed à vermibus contextitur erucis haud absimilibus, non in globum aut ovum ductum, sed in longissimum filum paulatim ex ore emissum, albi

coloris, quæ arbusculis dumisque adhærentia, atque à vento huc illucque agitata colliguntur, atque ex illis, uti ex vera bysso, panni conficiuntur serici, qui licet rudiores non nihil sint serico domestico, firmitate tamen ac robore superant.

Producit etiam regio hæc optima varii generis pyra, castaneas, nucesque alias, prunorum vero vim tantam, ut siccata ea, sicuti & pyra recentia, cum reliquis communicet provinciis: ad hæc pomi ibi genus est, sucu vocant incolæ, quod licet in aliis reperitur Provinciis, illic tamen abundat magis: illud exsiccatum admodum, quo siccantur ficus in Europa, servatur pro quacumque anni tempestate, perque totam Sinam à Mercatoribus divenditur; pomum est, quod magnitudine poma nostratia aliquantum superat, rotunda fere figura puniceum aut rubicundum, intra pulpam carnis ossicula habet seu acinos planos ac rotundos ad teruntii fere molem, omnia duro occlusa cortice veluti ex ligno essent, non sunt autem in meditullio pomi, sed intra pulpam ad superficiem cohærentia, non jacentia plana, sed verticaliter erecta, numero quidem incerta sunt, subinde decem, subinde quinque, pauciora plurave pro pomi magnitudine, subinde etiam exos est, caro tota rubescit, & cum maturum est pomum, ut sorbæ, mollescit estque suavissimi saporis, siccata quasi crustam mellis seu saccari emittit, mali aurei corticem saccaro conditum credas. Sunt etiam quædam cortice viridi, quæ matura etiam non mollescunt, sed veluti poma nostratia cultello aut dentibus minuuntur, decorticanturque, cætera à puniceis illis non differunt; hic fructus nullibi, quod sciam, extra Sinam reperitur, in mediocri nascitur arbore, vixque ulla cultura opus habet.

Liber Sinicus, in quo singulorum locorum viritum adscriptus habetur numerus, in hac Provincia censet familias 77,0555. Viros vero 6,759,675. Gens hæc præ reliquis Sinis hebetioris ingenii & rudior est: rari ad gradum litteratorum ascendunt, sunt tamen laborum patientes ac frigoris, viribus pollent, ac audacia præstant. Vidi hic non raro pueros frigida hyeme tantum non nudos

Sericum in arboribus aut campis natum.

Fructuum ferax.

Sucu pomum.

Hominum numerus.